

СУДОВА РЕФОРМА ОЧИМА ГРОМАДЯН: що може позитивно вплинути на довіру до суду?

Результати опитування, червень 2019

• Українські суди в цілому зберігають негативний баланс довіри-недовіри у суспільстві: довіряє судам **14%** населення, тоді як не довіряє – **75%** (баланс **-61%**). Водночас порівняно з 2015 роком¹ баланс довіри-недовіри дещо змістився в позитивний бік (тоді він дорівнював - **72%**). Про це свідчать результати опитування, проведеного соціологічною службою Центру Разумкова спільно з Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва на замовлення Центру політико-правових реформ.

• Недовіра суттєво переважає довіру й щодо конкретних судів (місцевих, апеляційних, Верховного Суду). Тут баланс довіри/недовіри становить відповідно **-56%**, **-48%**, **-40%**. Баланс довіри/недовіри до Вищої кваліфікаційної комісії суддів та до Вищої ради правосуддя становить **-42%** та **-40%** відповідно.

«Довіра до суду заробляється роками, якщо не століттями, далеко не завжди залежить від реальних знань, а тому легко може бути втрачена в один хибний момент», – каже експерт з питань правосуддя, донедавна член Вищої кваліфікаційної комісії суддів **Андрій Козлов**.

• Показник довіри/недовіри формується у наших співгромадян на основі або особистого досвіду та досвіду родичів і знайомих (це є джерелом для **28%** опитаних), або інформації від журналістів та блогерів (для **26%** опитаних); ще **18%** вказали, що джерелом їхніх уявлень стають рішення, які ухвалюють суди.

• При цьому **46%** опитаних вважають, що саме діяльність суддів найбільш негативно впливає на рівень довіри до них; ще **12%** певні, що найбільш негативно на довіру впливають політики, а **11%** – ЗМІ. Позитивний вплив на довіру до суддів здійснюють: діяльність суддів – **22%**, ЗМІ – **15%**, а **14%** – громадськість.

• При визначенні різноманітних проблем та недоліків в роботі судів українці найчастіше згадували *корупцію* – **62%**, половина опитаних відмітили проблеми *залежності суддів від політики та від олігархів*, а близько третини вказали на наявність *замовних судових рішень* та на низький рівень моральності суддів. Проте варто зазначити, що порівняно з опитуванням 2015 року всі проблеми та недоліки відмічалися респондентами помітно рідше. Зокрема, проблему корупції відзначили на **23%** менше опитаних, проблему залежності від політиків – на **12%** менше, проблему залежності від олігархів – на **17%** менше, проблему замовних судових рішень – на **17%** менше, проблему низької суддівської моралі – на **10%** менше.

«Революція гідності багато що змінила в Україні. Проте довіра до судів залишається на дуже низькому рівні. Громадяни негативно оцінюють судову реформу, вважаючи, що ситуація фактично не змінилася, судді залишаються корумпованими і обслуговують інтереси олігархів. Очевидно, що судова реформа має бути в пріоритетах, бо без неї неможливо успішно реалізувати всі інші реформи та перетворення», – вважає Директор Фонду «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва **Ірина Бекешкіна**.

¹ Для порівняння наводяться дані загальнонаціонального опитування населення України, проведеного Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва та Київським міжнародним інститутом соціології з 15 по 25 грудня 2015 року для Центру політико-правових реформ, а також з інших опитувань, проведених Фондом з партнерами.

- Рівень обізнаності щодо судової реформи населення невисокий: **57%** опитаних нічого або майже нічого не знають про такі реформи, тоді як якісь обмежені уявлення мають **38%**, а добре обізнаними є **3%**. Більшість населення (**91%**) за останні три роки не мала безпосередньої справи із судами, але **25%** відзначили, що досвід такого спілкування мали їхні родичі або знайомі.

- У суспільстві переважає думка (**44%**), що судову реформу потрібно починати заново, і лише **23%** опитаних вважають за можливе почекати результатів тих змін, які вже відбулися.

- Негативні оцінки поточної судової реформи значно переважають позитивні; повністю або скоріше негативну оцінку надали 60% опитаних, а цілком чи скоріше позитивну оцінку – лише **13%** (натомість чверть опитаних не змогла дати ту чи іншу оцінку). Причому ці оцінки майже не залежать від того, наскільки респондент обізнаний з реалізацією реформи. Такий негативний баланс, вочевидь, пов'язаний з тим, що більшість (**52%**) вважають, що судова реформа здійснюється в інтересах політиків та олігархів, тоді як з інтересами народу пов'язують цю реформу лише **7%** опитаних.

- Також негативна оцінка судової реформи є наслідком того, що громадяни не бачать ані зростання незалежності суддів (**66%** опитаних вважають, що судді або залишилися залежними так само, як і раніше, або ж їхня залежність збільшилася), ані збільшення чесності суддів (**70%** опитаних відзначили, що рівень чесності суддів не змінився, або й погіршився), ані успіхів в очищенні судового корпусу (**48%** опитаних взагалі не бачать таких успіхів, а **31%** вбачають лише поодинокі успіхи).

- Переважна частина громадян (**63%**) вважають, що в позитивний бік на довіру до судів вплинуть притягнення корумпованих суддів до кримінальної відповідальності та очищення суддівського корпусу від недоброчесних суддів. Ще трохи більше третини опитаних (**37%**) згадували про негайне реагування відповідальних органів на дисциплінарні проступки суддів та подолання кругової поруки.

*«Тому довіра до судів буде сильно залежати від діяльності Вищого антикорупційного суду, до якого у вересні перейдуть справи за звинуваченнями суддів у корупції, а також від того, чи замінять агенти змін у кадрових суддівських органах (Вища кваліфікаційна комісія суддів і Вища рада правосуддя), тих, хто покриває нечесних суддів. Важливою є і зміна поведінки самих суддів, адже саме їх діяльність є тим чинником, який найбільше впливає на довіру до суду – як позитивно, так і негативно», – зазначає заступник голови правління Центру політико-правових реформ **Роман Куйбіда**.*

- Створення Вищого антикорупційного суду підтримують **42%** громадян, не підтримують – **20%**, а певна частина населення або не розуміє, навіщо цей суд (**17%**), або не має певної думки (**22%**).

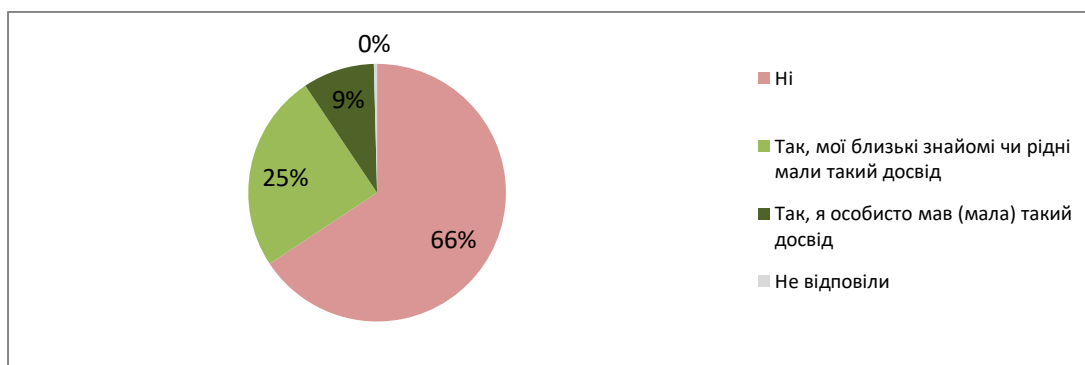
РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

Опитування проведено на замовлення Центру політико-правових реформ за фінансової підтримки Європейського Союзу в межах проекту «Посилення ролі громадянського суспільства у забезпеченні демократичних реформ і якості державної влади».

Дослідження провела соціологічна служба Центру Разумкова спільно з Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва з 13 по 20 червня 2019 року в усіх регіонах України, крім Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей. Опитано 2017 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%.

Обізнаність про суди і реформу

Чи мали Ви або Ваші близькі знайомі чи рідні досвід спілкування з судами протягом останніх трьох років?

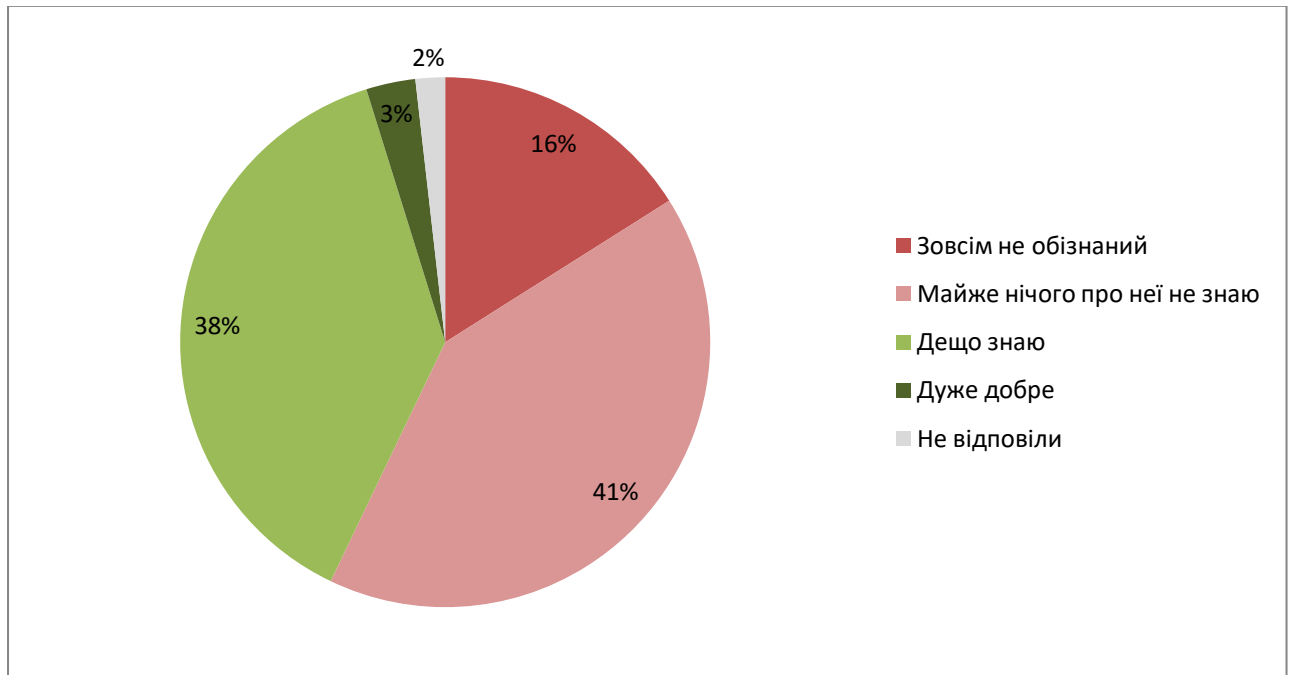
Третина опитаних самі або їхні знайомі та рідні протягом останніх трьох років мали досвід спілкування з судами.

Що з переліченого існує в судовій системі?

Ключовими, на думку громадян, є проблеми, пов'язані з недоброчесністю і залежністю суддів.

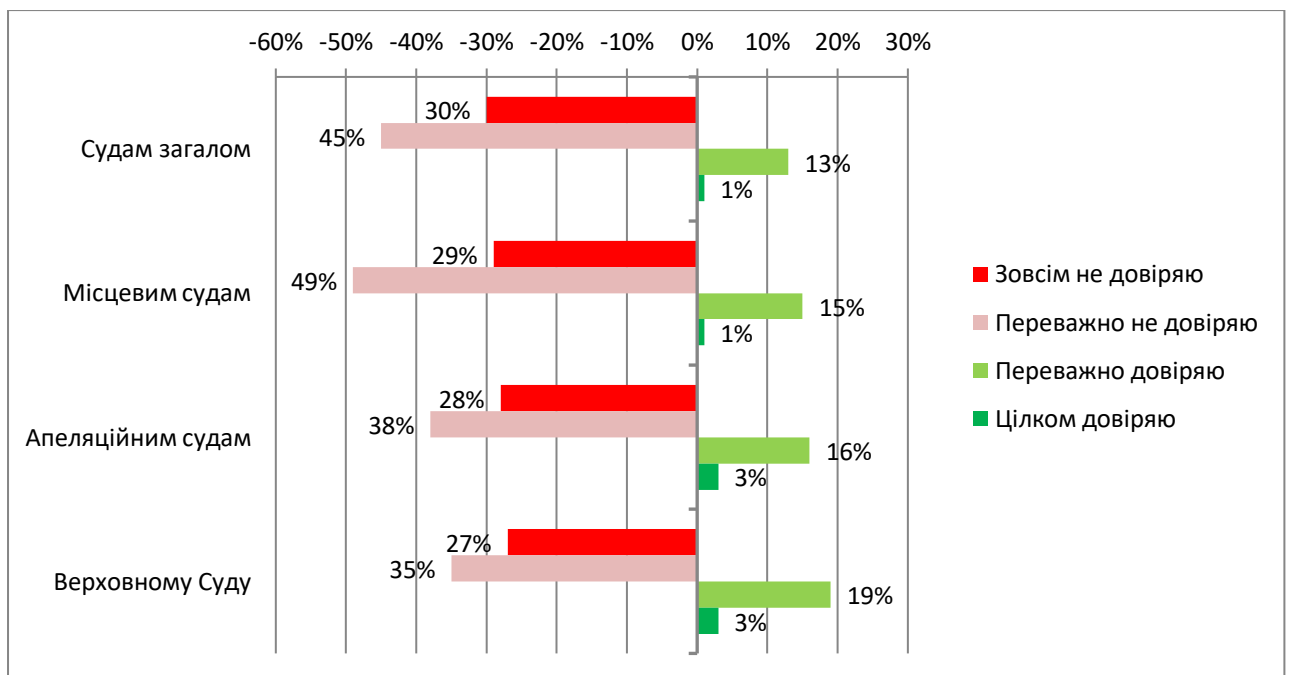
Наскільки Ви обізнані з перебігом судової реформи?

Більше половини громадян не обізнані з перебігом судової реформи, проте 41% більш-менш знають про неї.

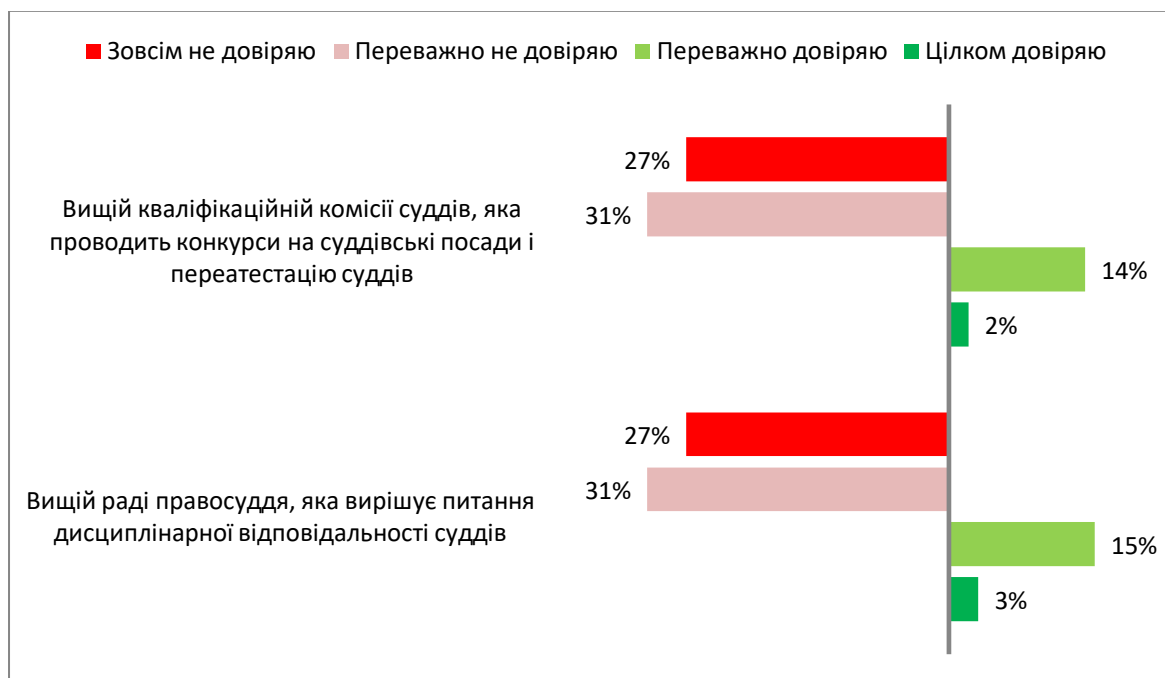
Довіра і що на неї впливає

Наскільки Ви довіряєте судам?

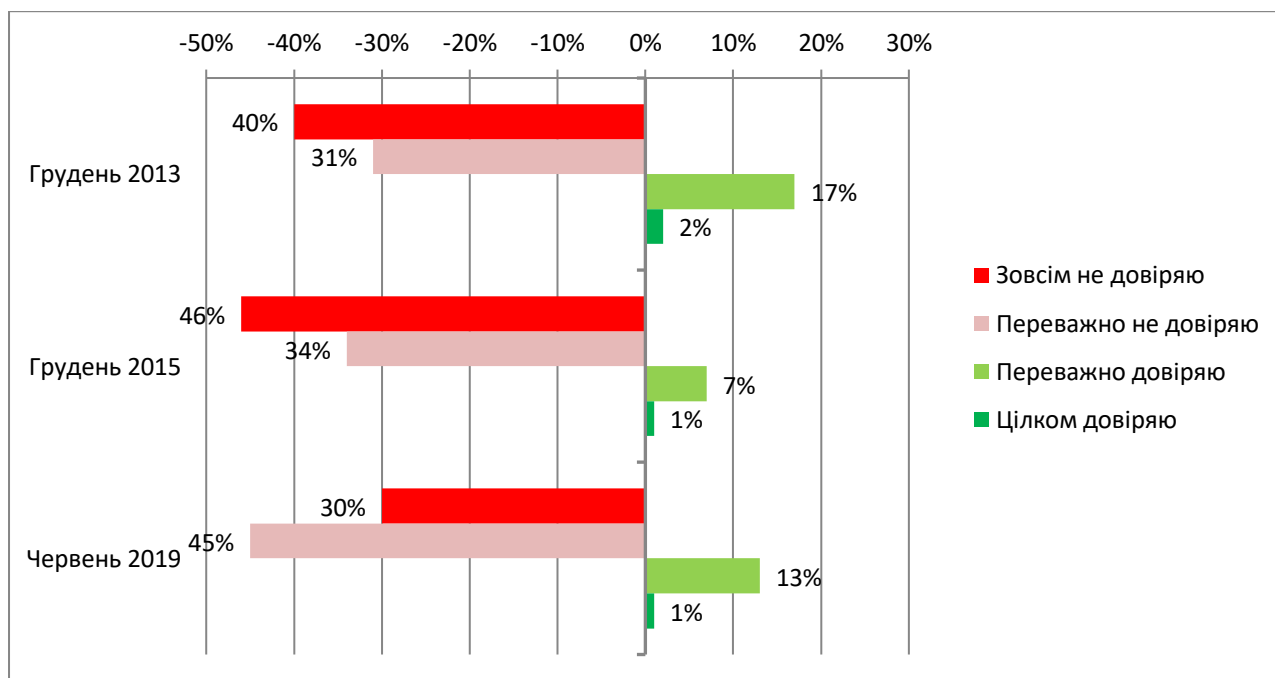
75% не довіряють судам загалом, лише 14% – схильні довіряти. Новому Верховному Суду довіряють 22%.

Наскільки Ви довіряєте органам суддівського врядування?

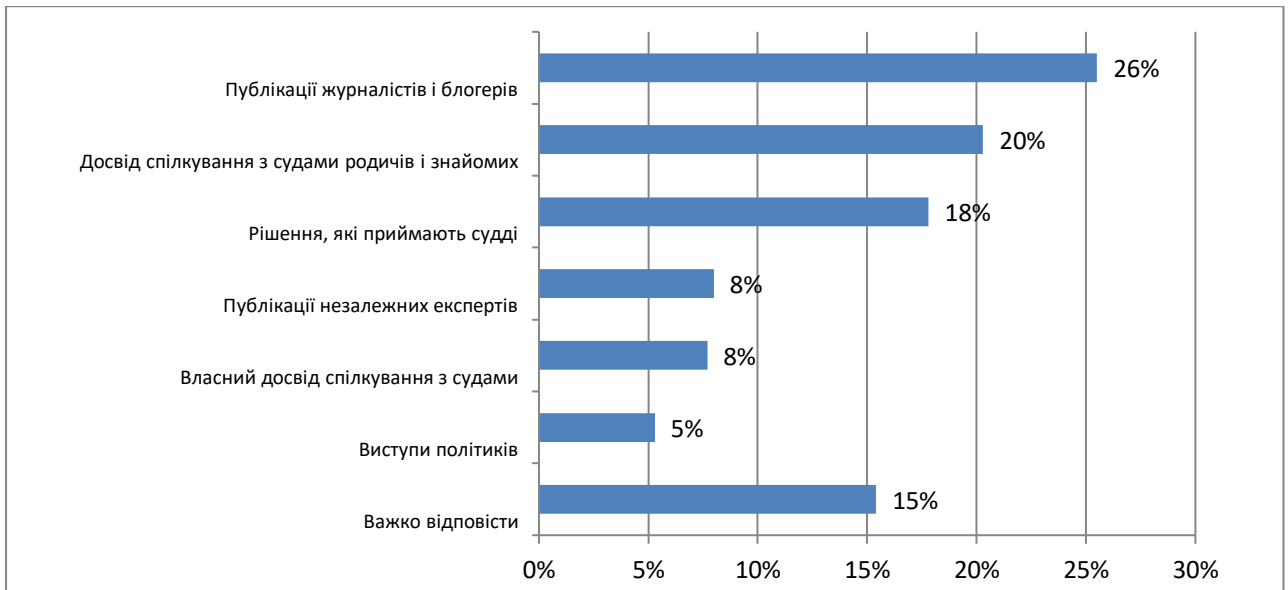
Довіра до органів суддівського врядування – приблизно на тому ж незначному рівні довіри до окремих судів.

Довіра до судів в різні періоди

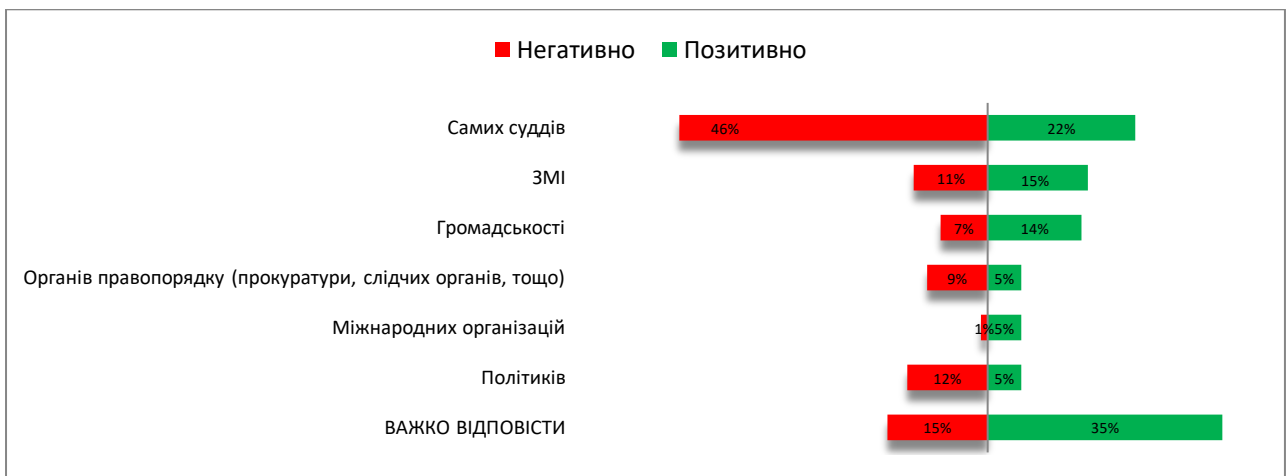
Порівняно з 2015 роком рівень довіри до судів децю зріс, переважно завдяки збільшенню частки тих громадян, котрі не так полярно оцінюють своє ставлення до судів.

Які джерела інформації найбільше (як позитивно, так і негативно) впливають на Ваш рівень довіри до суду?

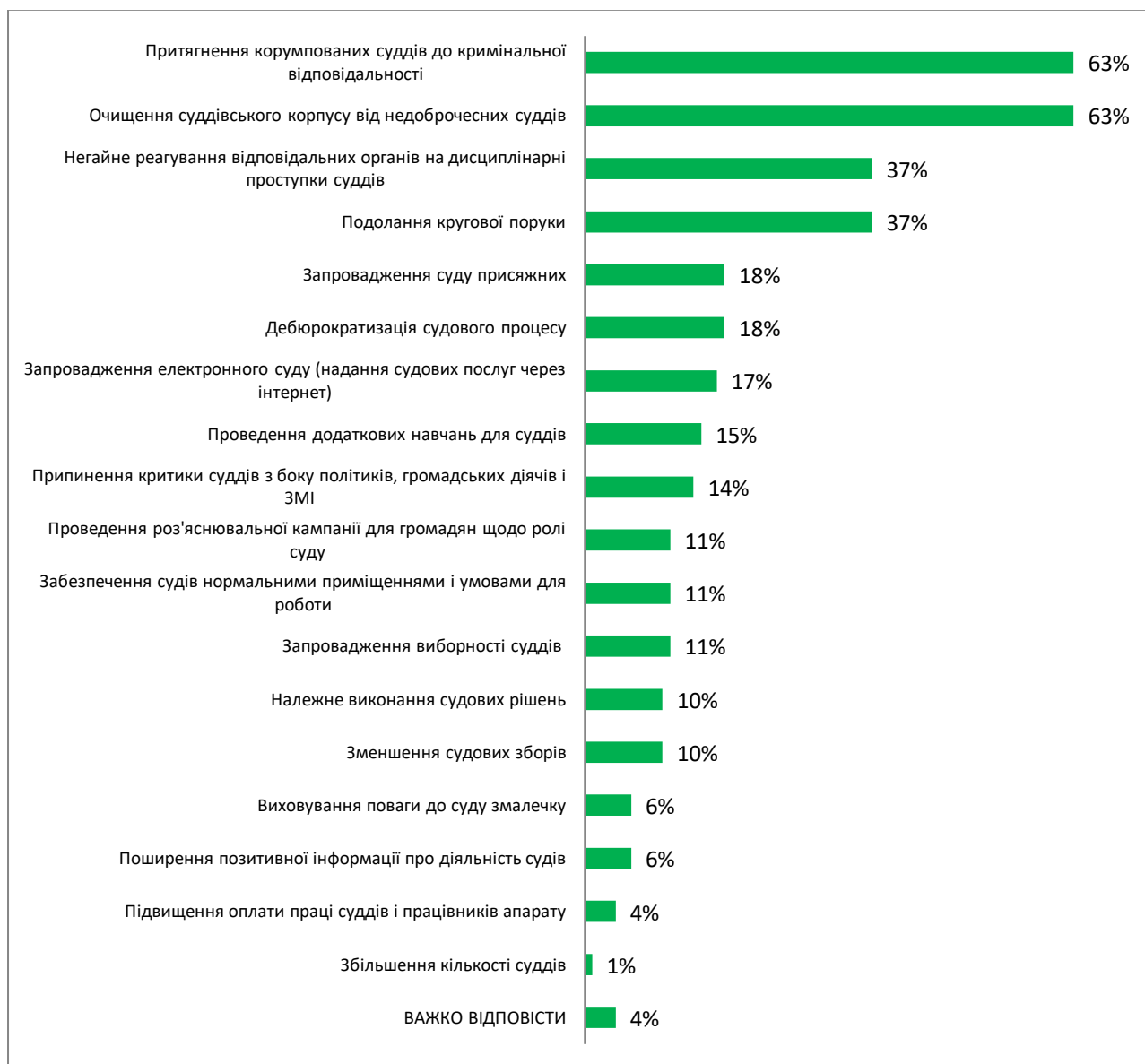
«Четверта влада», родичі і знайомі, що мають досвід спілкування з судом, а також самі судові рішення є ключовими джерелами інформації, які найбільше впливають на рівень довіри до судів.

Чия діяльність сьогодні найбільше впливає на рівень довіри до суду в Україні?

Діяльність самих суддів є чинником, що найбільше впливає на рівень довіри до суду. На думку громадян, частіше цей вплив негативний, але в силах суддів позитивно впливати на довіру. Також частіше позитивно, ніж негативно впливають на довіру громадян до суду ЗМІ, громадськість і міжнародні організації.

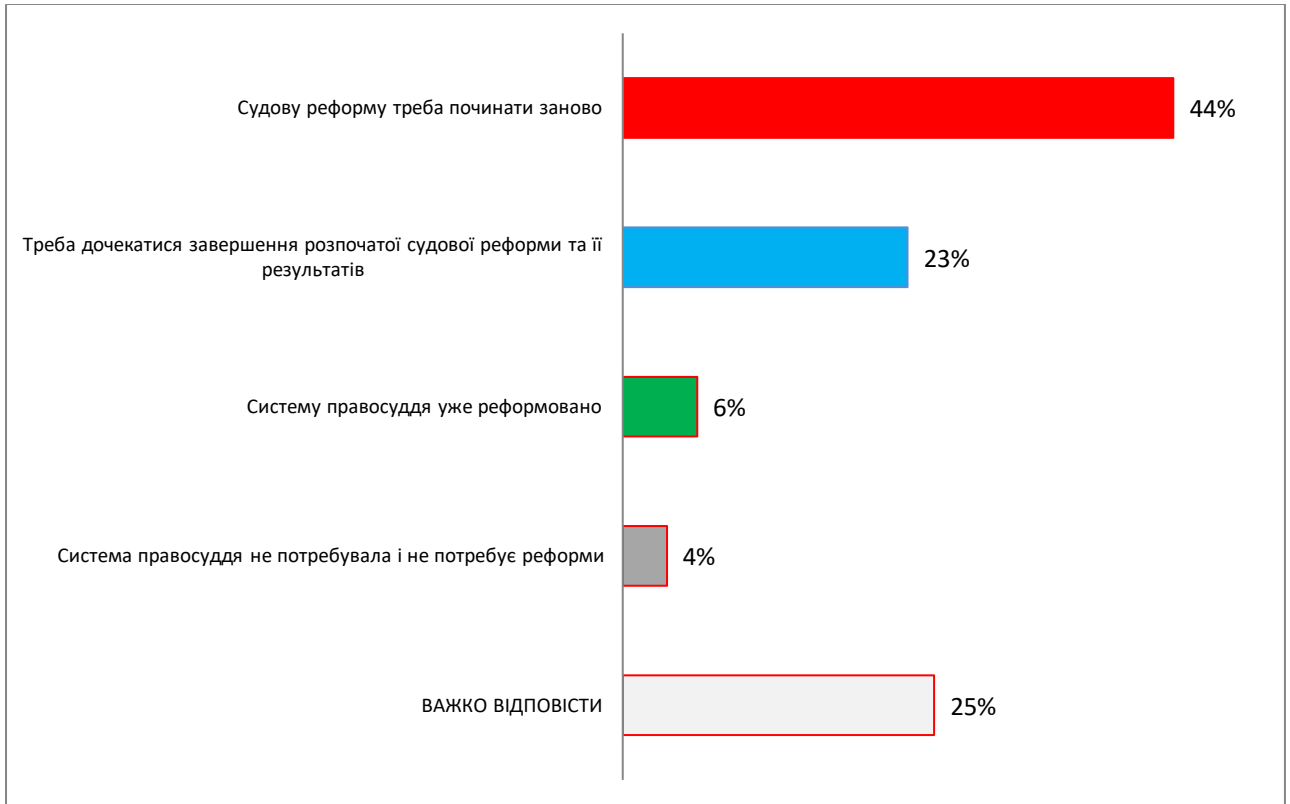
Що з переліченого могло б найбільш позитивно вплинути на рівень довіри до суду в Україні?

На думку громадян, найбільш позитивно на рівень довіри до суду в Україні можуть вплинути заходи щодо притягнення їх до відповідальності і звільнення недоброчесних суддів та подолання кругової поруки.

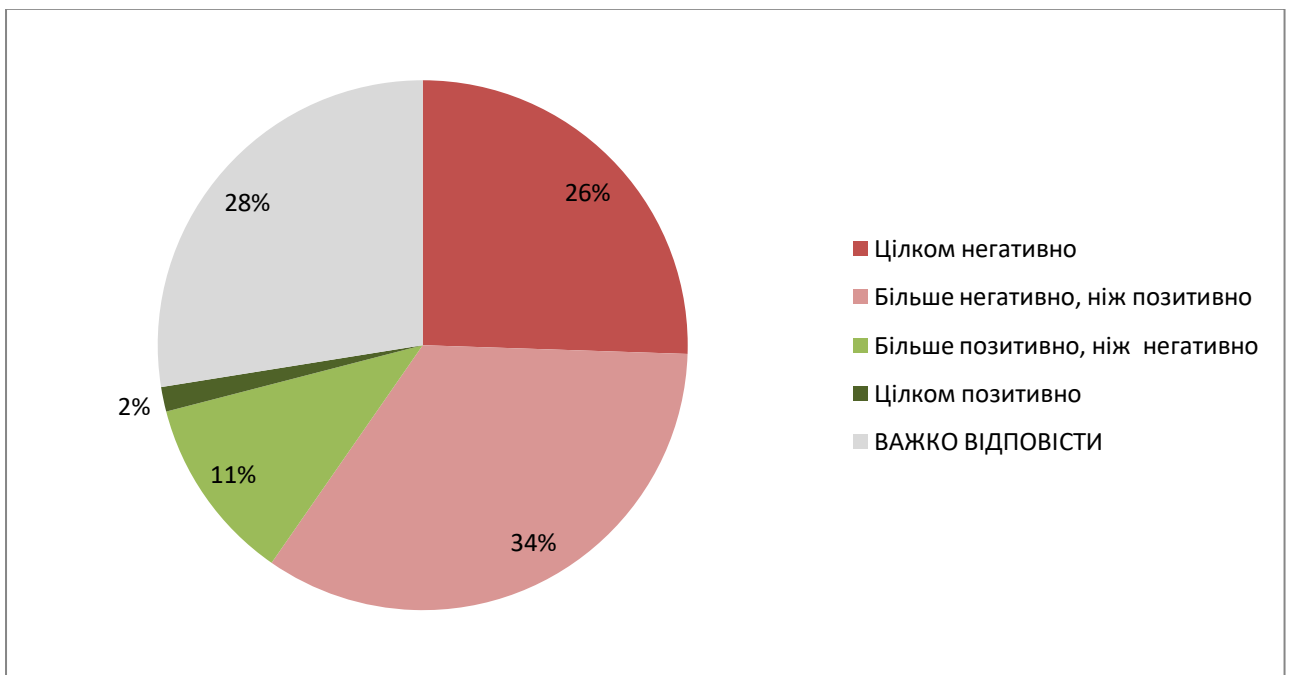
Реформа: оцінка успішності

Як Ви оцінюєте теперішній стан судової реформи?

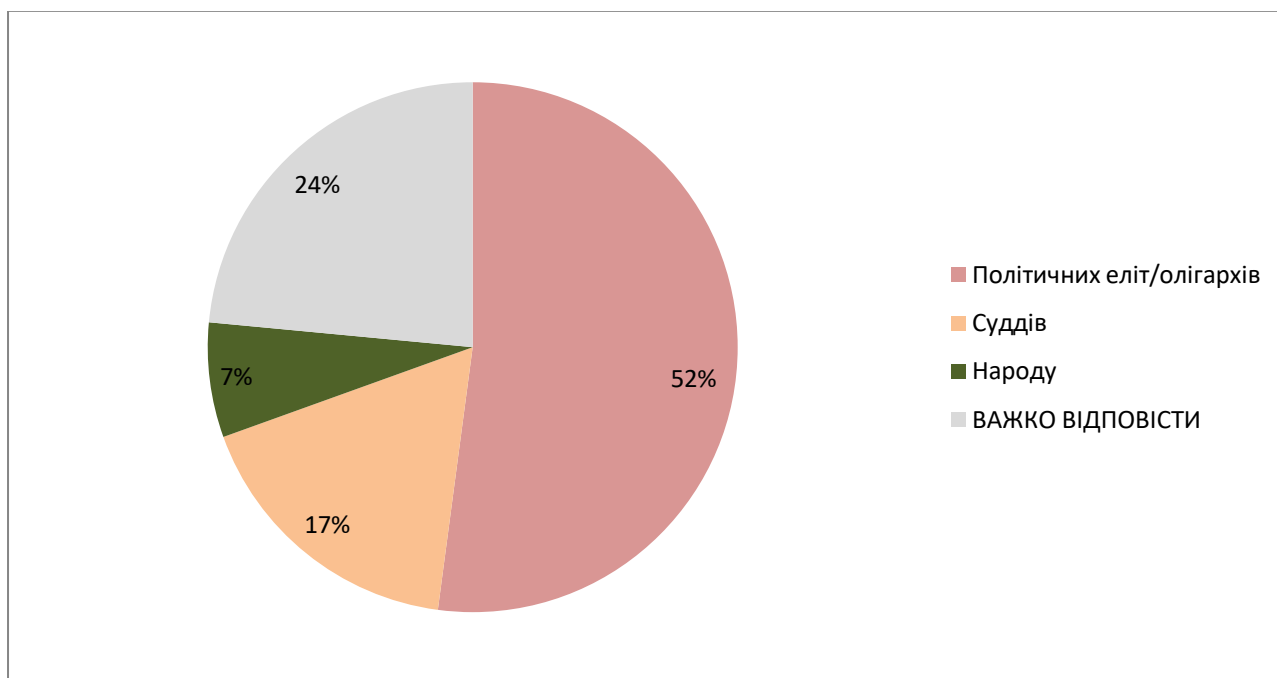
Майже половина респондентів вважають, що судову реформу потрібно починати заново.

Як Ви оцінюєте досягнуті результати судової реформи?

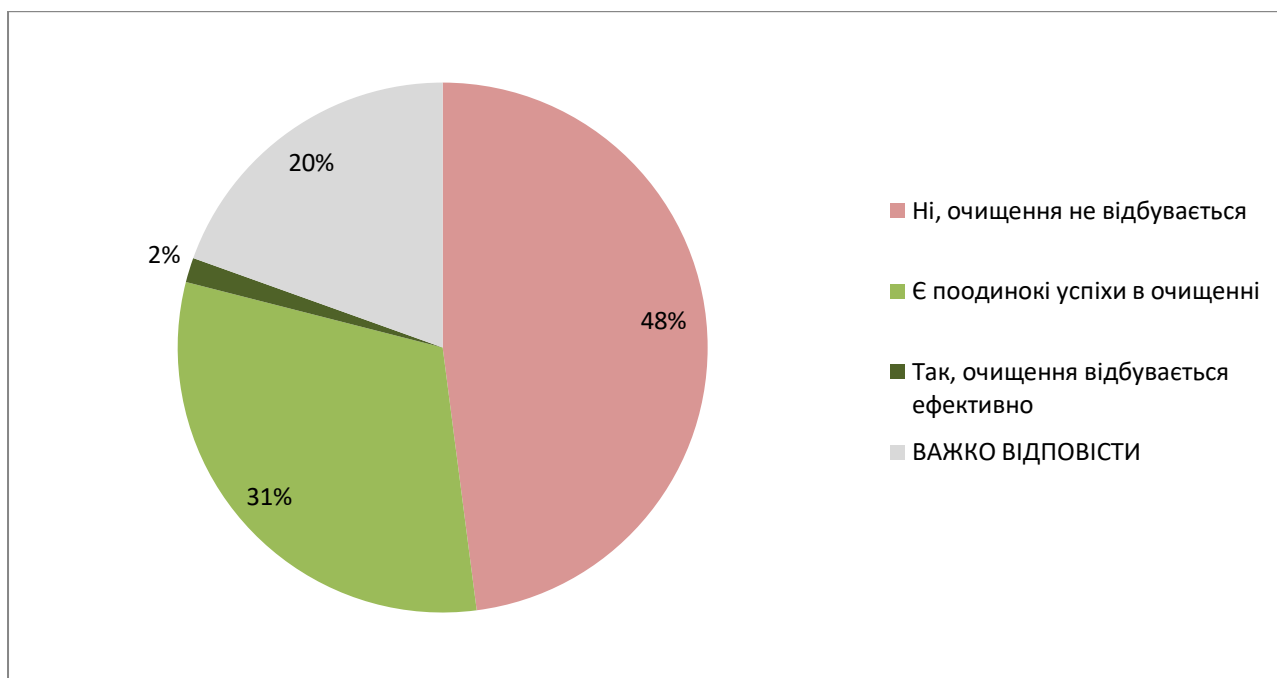
Лише 13% респондентів оцінюють результати судової реформи позитивно. Це стільки ж скільки довіряють судам. Водночас майже третина опитаних не змогла дати оцінку досягнутим результатам реформи.

Реалізацію чиїх інтересів найбільше забезпечила судова реформа?

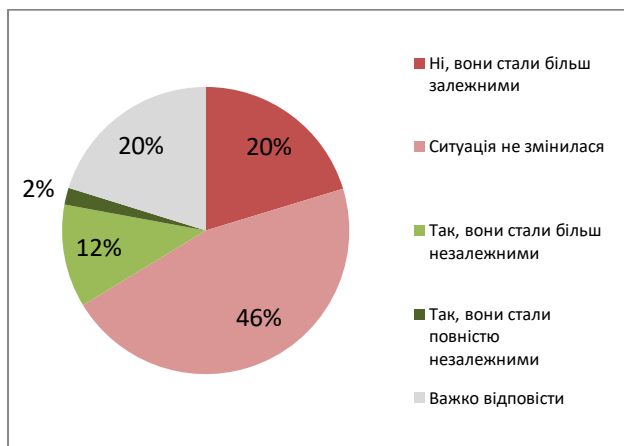
На думку більшості громадян, найбільше вигод від реформи отримали політичні еліти/олігархи.

Чи бачите Ви успіхи в очищенні суддівського корпусу?

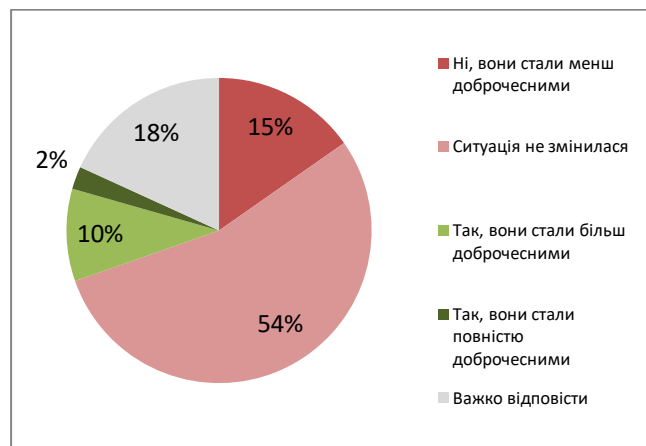

Третина респондентів бачать успіхи в очищенні суддівського корпусу, проте ці успіхи є поодинокими. При цьому майже половина опитаних вважає, що очищення не відбувається взагалі.

Чи стали судді більш НЕЗАЛЕЖНИМИ за останні три роки?

Чи стали судді більш ДОБРОЧЕСНИМИ за останні три роки?

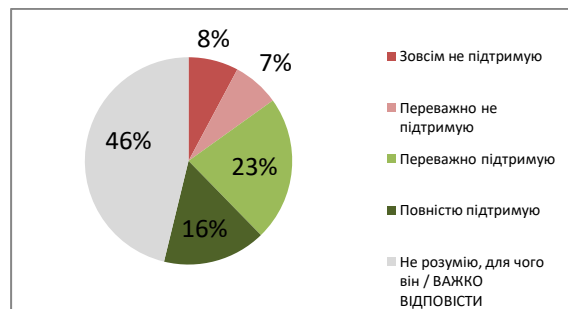

Переважає частина респондентів вважає, що ситуація із незалежністю і добродесністю суддів або не покращилася, або навіть стала гіршою.

Чи підтримуєте Ви створення ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ, до якого нещодавно призначили суддів?

Чи підтримуєте Ви створення ВИЩОГО СУДУ з ПИТАНЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, до якого зараз триває конкурс?

Серед респондентів удвічі більше тих, хто підтримує створення Вищого антикорупційного суду і Вищого суду з питань інтелектуальної власності, ніж тих, хто не підтримує. Однак велика частка тих, хто не розуміє, для чого вони потрібні.

РЕГІОНАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ

1. Чи мали Ви або Ваші близькі знайомі чи рідні досвід спілкування з судами протягом останніх 3-х років?

	<i>Україна загалом</i>	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так, я особисто мав(ла) такий досвід	9,0	5.9	9.2	8.8	12.1
Так, мої близькі знайомі чи рідні мали такий досвід	24,9	27.4	24.9	23.5	24.0
Ні я, ні мої близькі такого досвіду не мали	65,7	65.8	65.7	67.7	63.4
Не відповіли	0,4	0.9	0.3	0.0	0.5

2. Як Ви вважаєте, що з переліченого існує в судовій системі?

	<i>Україна загалом</i>	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Поширеність корупції серед суддів	61,8	56.0	61.7	81.5	55.3
Залежність суддів від політиків	48,5	44.2	46.3	57.2	51.1
Залежність суддів від олігархів	49,5	42.6	49.5	61.3	47.8
Ухвалення замовних рішень	38,1	35.2	39.4	39.4	35.6
Низький рівень професійних знань більшості суддів	16,6	10.4	17.3	17.5	20.0
Низький рівень моральності більшості суддів	31,6	20.1	31.8	34.9	37.7
Погана вмотивованість і незрозумілість судових рішень	13,8	7.6	16.5	10.3	17.4
Кругова порука в системі правосуддя	34,3	31.7	32.8	38.0	34.7
Незрозумілість і закритість судових процесів для пересічної людини	21,2	18.2	22.0	17.5	24.9
Небажання суддів йти на діалог із громадськістю	14,4	13.2	18.4	8.6	12.3
Складність і заплутаність судової системи	15,7	12.1	13.9	23.6	18.0
Брак інформації у ЗМІ про позитивну діяльність судів	6,3	4.0	7.9	2.7	7.1
Погана якість законів, які змушені застосовувати суди	9,7	11.6	7.4	10.6	10.0
Важко відповісти	4,8	9.2	2.7	3.8	4.1

3. Наскільки Ви обізнані з перебігом судової реформи?

	<i>Україна загалом</i>	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Дуже добре	2,6	1.2	2.1	2.7	4.7
Дещо знаю	38,4	36.3	38.6	43.2	40.6
Майже нічого про неї не знаю	41,4	40.6	44.3	41.5	35.9
Зовсім не обізнаний	15,8	18.2	14.3	12.2	15.5
Не відповіли	1,8	3.8	0.7	0.3	3.3

4. Наскільки Ви довіряєте судам взагалі?

	<i>Україна загалом</i>	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Зовсім не довіряю	30,2	21.7	28.2	27.2	40.2
Переважно не довіряю	45,1	47.4	48.5	48.3	39.6
Переважно довіряю	13,2	13.2	13.5	14.6	11.7
Цілком довіряю	1,0	1.2	0.1	0.3	2.2
Важко сказати	10,4	16.5	9.7	9.5	6.2

5. Наскільки Ви довіряєте місцевим судам?

	<i>Україна загалом</i>	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Зовсім не довіряю	28,8	21.5	26.1	22.4	41.1
Переважно не довіряю	43,1	42.7	47.8	44.9	38.0
Переважно довіряю	14,8	18.2	15.3	14.3	11.2
Цілком довіряю	1,4	0.9	0.3	2.0	2.8
Важко сказати	11,8	16.7	10.6	16.3	6.9

6. Наскільки Ви довіряєте апеляційним судам?

	<i>Україна загалом</i>	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Зовсім не довіряю	27,6	19.1	27.4	18.7	38.5
Переважно не довіряю	38,3	39.9	42.1	41.5	31.1
Переважно довіряю	15,6	17.2	15.1	16.7	14.5
Цілком довіряю	2,5	1.7	1.0	6.1	3.3
Важко сказати	16	22.2	14.4	17.0	12.6

7. Наскільки Ви довіряєте Верховному Суду?

	<i>Україна загалом</i>	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Зовсім не довіряю	27,4	18.9	27.6	20.7	36.4
Переважно не довіряю	34,9	33.3	40.8	32.7	29.9
Переважно довіряю	19,3	23.6	18.5	19.0	16.6
Цілком довіряю	2,9	1.7	1.4	6.5	3.8
Важко сказати	15,5	22.6	11.7	21.1	13.3

8. Наскільки Ви довіряєте Вищій кваліфікаційній комісії суддів, яка проводить конкурси на суддівські посади і переатестацію суддів?

	<i>Україна загалом</i>	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Зовсім не довіряю	27,1	18.9	28.5	19.4	34.2
Переважно не довіряю	31,3	25.5	36.1	35.4	29.2
Переважно довіряю	14,4	19.3	13.9	8.2	13.8
Цілком довіряю	2,4	1.7	0.8	3.1	4.8
Важко сказати	24,8	34.7	20.7	34.0	18.0

9. Наскільки Ви довіряєте Вищій раді правосуддя, яка вирішує питання дисциплінарної відповідальності суддів?

	<i>Україна загалом</i>	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Зовсім не довіряю	27,0	17.9	28.2	17.7	36.6
Переважно не довіряю	30,6	25.7	36.4	33.7	26.4
Переважно довіряю	14,9	18.9	13.8	11.2	14.2
Цілком довіряю	2,8	1.9	1.4	1.7	5.7
Важко сказати	24,8	35.6	20.3	35.7	17.1

10. Які джерела інформації найбільше (як позитивно, так і негативно) впливають на Ваш рівень довіри до суду?

	<i>Україна загалом</i>	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Власний досвід спілкування з судами	7,7	4.2	9.4	6.5	9.7
Досвід спілкування з судами Ваших родичів і знайомих	20,3	21.2	20.6	12.6	24.9
Публікації журналістів і блогерів	25,5	30.2	25.6	16.3	25.7
Рішення, які приймають судді	17,8	11.8	20.7	28.9	13.0
Виступи політиків	5,3	4.2	5.8	3.7	5.7

Публікації незалежних експертів	8,0	5.9	6.9	12.9	9.0
Важко відповісти	15,4	22.4	11.0	19.0	12.1

11. Чия діяльність сьогодні найбільш негативно впливає на рівень довіри до суду в Україні?

	<i>Україна загалом</i>	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Самих суддів	46,1	44.8	41.8	56.5	46.8
Політиків	11,8	8.0	16.3	9.5	9.7
Громадськості	6,9	5.4	7.6	5.8	8.3
ЗМІ	10,8	8.5	11.5	4.8	15.5
Органів правопорядку (прокуратури, слідчих органів тощо)	8,5	8.7	8.7	4.4	10.5
Міжнародних організацій	1,3	0.9	1.9	0.7	0.7
Важко відповісти	14,7	23.6	12.1	18.4	8.5

12. Чия діяльність сьогодні найбільш позитивно впливає на рівень довіри до суду в Україні?

	<i>Україна загалом</i>	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Самих суддів	22,1	17.7	22.9	26.9	24.9
Політиків	4,5	1.9	7.6	1.0	4.5
Громадськості	13,7	8.0	18.9	15.0	9.8
ЗМІ	15,1	15.8	16.1	7.8	17.3
Органів правопорядку (прокуратури, слідчих органів тощо)	4,9	5.4	2.5	4.1	9.7
Міжнародних організацій	4,8	5.7	4.4	6.1	3.5
Важко відповісти	34,9	45.5	27.5	39.1	30.4

13. Що з переліченого могло б найбільш позитивно вплинути на рівень довіри до суду? *

	<i>Україна загалом</i>	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Очищення суддівського корпусу від недобросовісних суддів	62,5	64.4	63.4	75.2	52.9
Припинення критики суддів з боку політиків, громадських діячів і ЗМІ	14,0	7.4	17.7	5.1	19.9
Проведення додаткових навчань для суддів	14,5	12.6	12.9	9.5	21.5
Притягнення корумпованих суддів до кримінальної відповідальності	62,9	61.5	59.5	82.0	60.0
Подолання кругової поруки	36,6	35.6	36.2	36.7	36.7
Запровадження "електронного суду" (надання судових послуг через Інтернет)	17,2	9.0	21.9	17.7	20.4
Дебюрократизація судового процесу	17,5	13.5	20.9	13.9	19.4
Проведення роз'яснювальної кампанії для громадян щодо ролі суду	11,0	10.9	13.2	7.8	10.2
Негайне реагування відповідальних органів на дисциплінарні проступки суддів	36,8	34.0	33.2	38.1	47.1
Забезпечення судів нормальними приміщеннями і умовами для роботи	11,0	9.3	11.4	5.1	17.3
Виховування поваги до суду змалечку	5,6	3.3	4.9	3.1	10.9
Поширення позитивної інформації про діяльність судів	5,5	4.3	4.9	3.4	9.5
Підвищення оплати праці суддів і працівників апарату	4,0	5.0	3.4	1.0	6.2
Запровадження суду присяжних	18,3	23.0	15.8	19.7	16.4

Запровадження виборності суддів	10,6	10.5	6.0	15.6	13.0
Збільшення кількості суддів	0,8	1.4	0.4	0.0	1.2
Зменшення судових зборів	9,9	5.7	9.8	15.6	10.0
Належне виконання судових рішень	10,4	11.9	6.9	15.6	10.9
Важко відповісти	4,0	5.9	2.7	5.4	3.1

*Було можливо обирати декілька (не більше 5-ти) варіантів відповідей водночас

14. Як Ви оцінюєте теперішній стан судової реформи?

	Україна загалом	Захід	Центр	Південь	Схід
Судову реформу треба починати заново	43,5	40.1	42.9	49.7	40.6
Треба дочекатися завершення розпочатої судової реформи та її	22,5	19.3	27.1	22.8	19.7
Систему правосуддя вже реформовано	5,9	8.0	5.4	1.4	9.3
Система правосуддя не потребувала і не потребує реформи	3,5	3.3	3.5	0.7	5.9
Важко відповісти	24,6	29.2	21.1	25.5	24.5

15. Як Ви оцінюєте досягнуті результати судової реформи?

	Україна загалом	Захід	Центр	Південь	Схід
Цілком позитивно	1,5	1.4	1.8	0.0	2.4
Більше позитивно, ніж негативно	11,3	13.0	15.0	2.7	10.4
Більше негативно, ніж позитивно	34,1	34.7	33.5	46.9	30.9
Цілком негативно	25,5	17.9	25.1	29.6	27.3
Важко відповісти	27,5	33.0	24.6	20.7	29.0

16. Реалізацію чиїх інтересів найбільше забезпечила судова реформа?

	Україна загалом	Захід	Центр	Південь	Схід
Народу	7,0	8.5	6.9	4.4	9.2
Політичних еліт / олігархів	52,1	48.8	52.5	63.9	48.5
Суддів	17,4	11.6	18.9	17.7	19.9
Важко відповісти	23,5	31.1	21.7	13.9	22.5

17. Чи бачите Ви успіхи в очищенні суддівського корпусу?

	Україна загалом	Захід	Центр	Південь	Схід
Так, очищення відбувається ефективно	1,5	1.4	2.2	0.3	1.7
Є лише поодинокі успіхи в очищенні	31,0	33.0	38.2	26.2	22.5
Ні, очищення не відбувається	47,9	42.9	46.1	51.7	51.8
Важко відповісти	19,5	22.6	13.5	21.8	24.0

18. Чи стали судді більш незалежними за останні три роки?

	Україна загалом	Захід	Центр	Південь	Схід
Так, вони стали повністю незалежними	1,9	1.2	3.2	2.0	1.0
Так, вони стали більш незалежними	11,6	13.0	15.7	2.4	9.3
Ситуація не змінилася	46,0	44.1	46.9	51.4	46.3
Ні, вони стали більш залежними	20,3	13.9	19.9	27.6	21.4
Важко відповісти	20,2	27.8	14.3	16.7	21.9

19. Чи стали судді більш добросовісними за останні три роки?

	Україна загалом	Захід	Центр	Південь	Схід
Так, вони стали повністю добросовісними	2,4	1.2	2.4	0.0	6.4
Так, вони стали більш добросовісними	9,8	8.7	14.3	2.7	10.7
Ситуація не змінилася	54,4	50.5	55.0	74.8	46.6

Ні, вони стали менш добросовісними	15,3	13.9	14.0	13.3	16.9
Важко відповісти	18,2	25.7	14.3	9.2	19.3

20. Чи підтримуєте Ви створення Вищого антикорупційного суду, до якого нещодавно призначили суддів?

	<i>Україна загалом</i>	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Повністю підтримую	16,3	16.5	16.7	11.6	16.6
Переважно підтримую	25,3	31.4	31.5	14.6	16.6
Переважно не підтримую	10,9	9.7	11.1	11.2	13.6
Зовсім не підтримую	8,8	5.4	6.8	9.9	13.8
Не розумію, для чого він	16,6	10.1	19.0	22.4	15.2
Важко відповісти	22,0	26.9	14.9	30.3	24.2

21. Чи підтримуєте Ви створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності, до якого зараз триває конкурс?

	<i>Україна загалом</i>	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Повністю підтримую	16,1	10.4	20.4	10.9	17.4
Переважно підтримую	22,6	29.7	29.0	9.2	13.0
Переважно не підтримую	7,3	6.4	6.3	11.2	9.3
Зовсім не підтримую	7,8	3.8	6.7	7.1	14.2
Не розумію, для чого він	24,6	21.5	23.7	33.7	22.8
Важко відповісти	21,6	28.3	13.9	27.9	23.3